Auge del cine religiós

De *Lourdes a There Be Dragons*

Ferran Blasi Birbe
Doctor en Teologia.
Periodista

Josep Maria Caparrós
Catedràtic d'Història Contemporània i Cinema.
Universitat de Barcelona

En els últims mesos, s'ha estrenat un bon nombre de pel·lícules que palesen l'auge del gènere religiós o bé són mostres d'un cine obert a la transcendència; tema que ja vam tractar en un altre article (cf. «*The Nativity Story*, cine cristià amb intenció ecumènica», *Temes d'Avui*, núm. 25, juliol-setembre del 2007, pàg. 58-66).

Tres noves pel·lícules de ficció argumental, si bé basades en fets reals, i dos documentals han centrat especialment l'atenció del públic espanyol i mundial. Tot seguit els comentarem per ordre d'estrena al nostre país: *Lourdes, La última cima, Visión, De dioses y hombres* i *Encontrarás dragones.*

Un excel·lent documental ficcionat: Lourdes

Coincidint amb l'inici del centenari de L'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes –entitat de voluntaris que organitzen pelegrinatges de malalts i els acompanyen a Lourdes– de Barcelona i les altres diòcesis de la província eclesiàstica, es va presentar un documental sobre el famós santuari francès, que l'any 2008 va celebrar el seu 150è aniversari.

Lourdes (2009) és un important film testimonial, que retrata l'ambient de Lourdes amb enorme respecte, des de la neutralitat i evitant qualsevol besllum de mitificació o desmitificació religiosa. Ens explicarem amb el suport de les declaracions de la seva realitzadora, la cineasta austríaca Jessica Hausner (Viena, 1972).

El relat se centra en un pelegrinatge i la protagonista és la jove Christine, malalta d'una certa forma d'esclerosi. Prostrada en una cadira de rodes, sembla resignada al seu destí, i se l'observa des de fora. Viatja amb una expedició que encapçala una guia abnegada, assistida per infermeres joves, familiars i cuidadores dels pacients. Així mateix, tots conviuen amb alguns sacrificats voluntaris de l'Orde de Malta, a vegades una mica escèptics i atents a flirtejar amablement amb les gentils infermeres. També la presència d'un sacerdot que viatja amb el grup i els funcionaris del Santuari formen part d'aquesta narració coral.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Fins aquí no sembla que passi res; és, senzillament, la vida quotidiana de Lourdes, amb l'arribada i la partença dels pelegrins, els oficis religiosos, les visites a la cova on la Mare de Déu es va aparèixer a Bernadette Soubirous el 1858, la processó de les torxes, els banys a la piscina, etc. Una nit, però, la protagonista, Christine (que encarna l'actriu Sylvie Testud d'una forma espontània molt creïble), s'aixeca del llit i deixa la cadira de rodes amb gran sorpresa de tothom. Aleshores, amb l'ajuda del sacerdot, comença l'examen dels metges per testificar i validar el possible miracle.

Evidentment, el tema central del film és el fet, suposadament miraculós, de la guarició d'una noia malalta d'esclerosi múltiple i que, en arribar el final de la pel·lícula, queda sense una resposta definitiva, tant de les autoritats mèdiques com de les persones que han estat testimonis dels fets. Amb tot, hi ha altres aspectes, en aquest documental ficcionat, que poden tenir una dimensió religiosa. El primer d'aquests és el mateix fenomen del pelegrinatge assistint els malalts –una manifestació de caritat envers el proïsme–, que porta persones de distintes edats a dedicar el temps als qui els necessiten i a compartir els seus dies amb ells. Així poden conèixer d'una manera directa les circumstàncies de les persones que pateixen una malaltia o deficiències en l'estat físic i que en gran part tenen l'esperança de guarir-se. Entre els acompanyants, en aquesta pel·lícula, hi ha una bona colla de voluntaris, homes i dones, col·laboradors de l'Orde de Malta, que com és sabut històricament va adquirir molts mèrits en l'assistència als pelegrins que anaven a Terra Santa. Els voluntaris, en el cas de la pel·lícula, són gent jove, moguts per l'esperit de servei, a qui aquesta tasca els ofereix l'avinentesa de reflexionar i madurar davant els problemes i les dificultats de la vida; alguns són legítimament i correcta sensibles a la relació entre persones dels dos sexes, cosa que contribueix a donar un to amable a la pel·lícula, en no centrar-se ex-

FITXA TECNICOARTÍSTICA. LOURDES

Títol original: Lourdes. Producció: Arte/Österreichischer Rundfunk/Essential Filmproduktion/ Société Parisienne de Production (Àustria-França-Alemanya, 2009). Productors: Philippe Bober, Martin Gschlacht i Susanne Marian. Directora: Jessica Hausner. Guió: Jessica Hausner. Fotografia: Martin Gschlacht. So: Uve Haussig. Decorats: Dietlind Rott. Vestuari: Tanja Hausner. Muntatge: Karina Ressler. Intèrprets: Sylvie Testud (Christine), Léa Seydoux (Maria), Gilette Barbier (Fr. Hartl), Gerhard Liedmann (Pater Nigl), Bruno Tedeschini (Kuno), Elina Löwensohn (Cécile), Katharina Flicker (Sonja), Thomas Uhlir (Max). Color - 96 minuts.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

clusivament en els problemes dels malalts crònics. La presència d'un sacerdot, que es mou amb naturalitat i en qui es nota experiència i coneixement de la vida, serveix perquè en les relacions amb les persones del pelegrinatge surtin algunes grans qüestions, com el significat del sofriment o la relació que això pot tenir amb Déu. I aquest capellà del grup sap considerar els temes amb amplitud i ajudar a no reduir els desitjos o les esperances dels malalts a una guarició física, sinó incloure-hi també la de l'ànima, i així assolir la millora de tota la persona, cos i esperit. Lògicament, cadascú té la seva posició, que serà més o menys satisfactòria, i no hi falten els sentiments més diversos: la conformitat, la gratitud i una espurna d'enveja o de queixa.

Un valor que es manifesta, doncs, és de la solidaritat: en l'ajuda que es dóna, en la contribució a un bon ambient, cosa que culmina en la festa final, en què, si bé amb un cert to agredolç –sobretot perquè no s'ha pogut comprovar encara l'entitat del miracle–, hi ha un aire d'alegria, gràcies també a una orquestra de simpàtics músics, amb cançons italianes, amb lletres molt adients a la situació, que acompanya un animat ball que contribueix igualment a la felicitat, encara que sigui momentània, dels malalts i dels voluntaris i voluntàries.

Amb un cert to d'ambigüitat, a causa del final obert, la pel·lícula aprofundeix en la psicologia de les persones, en les reaccions de la noia guarida i dels altres pacients i acompanyants, que s'alegren i, alhora, senten enveja –per què ella i no jo?–, o de l'anciana cuidadora, que s'adona que es convertirà en una inútil si la malalta ja no necessita els seus serveis. Tot això està insinuat a la pel·lícula i reflecteix molt bé la condició humana. Vegem, però, com valora aquest film un crític exigent, José María Aresté:

«La guionista i directora austríaca Jessica Hausner narra la història sense escarafalls ni histerismes, amb un evident respecte pel fet religiós –crida l'atenció la pausa gairebé reverencial amb què s'entreté en cerimònies com la benedicció amb el Santíssim i la processó de les torxes, o en les visites a la cova– i sense la intenció de convèncer o imposar un punt de vista sobre el que l'espectador veu. Si bé oberta a diverses lectures, presenta amb naturalitat el presumpte miracle a la pantalla. I aquest obliga a les preguntes habituals –les respostes des de la fe no consolen del tot– sobre el sentit del dolor, de la manera com uns pateixen i d'altres es guareixen, en el que en diríem caprici de Déu; no s'entén la lògica divina, la manera com "reparteix" el que toca a cada ésser humà, el seu sorollós silenci; fins i tot l'escàndol que segueix el miracle, les reaccions oposades dels testimonis, d'alegrar-se però no del tot. La felicitat perfecta no existeix, és una idea recurrent de la pel·lícula. Un pot experimentar benestar, però és impossible dir quant de temps durarà, si després de passar una prova n'hi ha una altra que espera a la cantonada» («Milagro», www.decine21.com).

Rodada en escenaris naturals –amb l'autorització del bisbe de Lourdes i Tarbes, Mons. Perrier–, aquesta petita joia cinematogràfica opta pel realisme i proposa a l'aficionat d'aquesta mena de temes un acostament al misteri. Al mateix temps, el film defuig la fàcil exaltació dels miracles i també el laïcisme o sectarisme imperants. La mateixa directora va oferir aquestes valuosos reflexions sobre les seves intencions i voluntat d'expressió:

«Per damunt de tot, jo tenia la idea de fer una pel·lícula sobre un miracle. Els miracles representen una paradoxa, una fissura en la lògica que ens condueix cap a la mort. Esperar un mi-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

racle és, en certa manera, l'esperança que tot acabarà bé i que hi ha algú que vetlla per nosaltres. He investigat molt per trobar el marc adient per explicar la història d'un miracle i m'he fixat en un cas concret de Lourdes perquè jo volia destacar el fet que els pelegrins hi van amb l'esperança de viure un miracle. Caldria pensar que un miracle sempre és positiu: comporta la sobtada guarició d'una persona paralitzada. Però, durant la recerca d'històries de guaricions, he comprovat que algunes persones guarides han experimentat una recaiguda: el miracle no ha durat. I en això hi ha un paral·lelisme amb el costat arbitrari de la vida: algunes coses ens semblen meravelloses, fins i tot miraculoses, i després esdevenen horribles o simplement trivials».

Jessica Hausner clou així el seu discurs: «Vam mantenir diverses converses amb monsenyor Perrier sobre com representar Lourdes. També vam parlar de miracles amb alguns teòrics. El més interessant és que els mateixos dignataris catòlics són conscients de l'ambivalència del miracle. Nosaltres ens plantegem totes aquestes preguntes i l'Església hauria d'aportar una resposta. La qüestió del sentit de la vida està al centre de la meva pel·lícula, però també està al centre de les reflexions de l'Església».

La cineasta austríaca ha adoptat una actitud honesta. Honrada en els plantejaments i rigorosa en la suggeridora posada en escena. Amb imatges austeres, podríem dir que a la pel·lícula no hi sobra ni hi falta cap pla. Delicat i ple de connotacions, aquest excel·lent documental ficcionat reflecteix la idea que no es pot trobar una solució. La resposta potser es troba en el més-enllà.

Per acabar, cal afegir que, sense fer-se pesats els personatges ni la direcció del film, hi ha present el tema de la pregària: en la consciència de la dependència personal de Déu, que els consola i els pot guarir, en la música de fons de caràcter religiós –sovint coneguda internacionalment– i que se sent a Lourdes; i també en les oracions senzilles, com ara l'avemaria que a vegades es resa en particular amb algun malalt, o el parenostre, o jaculatòries conegudes, que sens dubte remouran el record d'alguns espectadors.

Lourdes va rebre el primer premi del Festival de Cine Europeo de Sevilla 2009 i va ser guardonada com la Millor Pel·lícula en el Festival Internacional de Cine de Viena. I la seva gran protagonista, Sylvie Testud, no ha guanyat l'Oscar de Hollywood com va fer la seva predecessora –Jennifer Jones, la intèrpret de *La canción de Bernadette* (1943), de Henry King–, però probablement, com aquella, passarà a la història del cine mundial.

La última cima

El cineasta espanyol Juan Manuel Cotelo (Madrid, 1966), que va debutar el 1998 amb *El sudor de los ruiseñores*, ha ofert una altra lliçó fílmica per mitjà d'un relat biogràfic, que fa un salt encara més transcendent. Narra la trajectòria del sacerdot Pablo Domínguez, que va morir als 42 anys pujant al Moncayo.

Però no es pensi el lector –i futur espectador– que es tracta d'una pel·lícula «carca», sinó tot el contrari: és el senzill testimoniatge d'una vida dedicada als altres. Com diu el realitzador madrileny d'una manera castissa: «*Pablo era un cura listo, guapo y simpático, que tuteaba a Dios*».

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

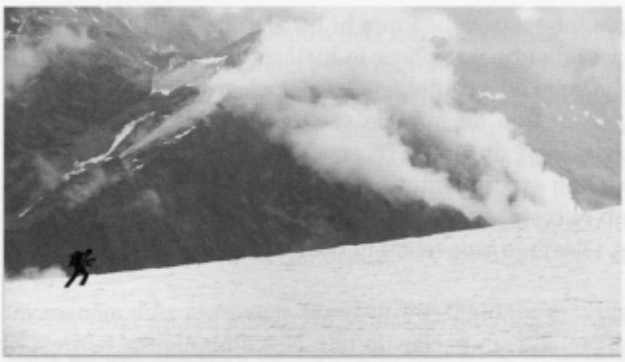

Tenia totes les qualitats físiques, intel·lectuals i morals que es poden buscar en un home de la seva edat, i les aplicava a la tasca pastoral a què es va lliurar amb tota generositat, amb tota mena de persones. Aquesta feina li ocupava tot el temps, les energies i capacitats, i encara que moltes vegades es podia apreciar la seva superioritat, això no era objecte d'enveja i no repel·lia mai. Era sorprenent la difícil facilitat amb què, d'una manera simpàtica i oportuna, tractava, amb coneguts i desconeguts, dels temes que interessaven a les persones sobre la fe i la pràctica religiosa i sobre problemes de la vida familiar i social, com ara alguns de bioètica; així en un cas en què acompanya de prop la família d'un nen que naixerà amb greus deficiències i els encoratja a apreciar tota vida, fins i tot en aquestes condicions, i es comprova l'impacte positiu que causarà en ells l'acceptació d'aquest fill, el qual, d'altra banda, després de ser batejat, va viure poc, i els va ajudar a trobar el paper que ha tingut en la vida. Es nota que el protagonista de la pel·lícula havia anat rebent, dins la família i en els ambients on s'havia mogut, una formació que havia de ser molt adient per ensenyar a trobar Déu en la vida normal i corrent.

De Pablo Domínguez en parlen, al llarg de *La última cima*, els seus amics, familiars i les persones que dirigia espiritualment, fins i tot alguns bisbes coneguts. Es tracta d'un documental excel·lent i no gens ambiciós, que presenta el mateix Cotelo adreçant-se a l'espectador. A més, aquests testimoniatges es combinen amb declaracions captades al carrer de diverses persones entrevistades sobre el sacerdoci avui.

El doctor Domínguez va ser degà de la Facultat de Teologia de San Dámaso a Madrid i ha deixat empremta en moltes ànimes, que reconeixen davant la càmera el seu heroisme en la vida quotidiana, la seva gran generositat i amor a la llibertat.

FITXA TECNICOARTÍSTICA:LA ÚLTIMA CIMA

Títol original: La última cima. Producció: Infinito Mas Uno (Espanya, 2010). Productors: Manuel de Cominges, Antonio Torres i Javier de Silos. Director: Juan Manuel Cotelo. Realització: Alexis Martínez Soriano. Guió: Javier Cotelo. Fotografia: Alexis Martínez Soriano. Decorats: Raúl E. Recuero. So: Iñigo Guerrero. Intèrprets: Pablo Domínguez, familiars i amics. Color - 80 minuts.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Per això, *La última cima* va esdevenir un fenomen mediàtic, com reconeixia la mateixa Academia de las Artes y Ciencias Cinematográficas de España a la seva revista especialitzada. I alguns ho vam poder comprovar en visionar aquest important documental, fet amb una intenció que contrastava amb la campanya ordida contra l'Església Catòlica a propòsit de certs abusos; la sala d'estrena es va omplir amb un públic nombrós, i als espectadors els venien les llàgrimes als ulls.

El gust de Pablo Domínguez per les excursions no sols expressava l'amor a la natura de qui veia en aquesta l'objecte de la creació de Déu, també s'estenia a la seva afició per l'alta muntanya. La seva mort en l'ascensió al Moncayo, després d'un accident, sembla un signe molt expressiu del seu desig d'arribar a les màximes altures a què se sentia cridat com a sacerdot que vol imitar Jesucrist. Ell, que coneixia bé l'Evangeli, sabia que el seu mestre va poder posar d'acord l'eficàcia redemptora de la pujada penosa al Calvari, i l'ascensió al Mont de la Transfiguració es podia veure com una anticipació de la felicitat del Cel.

Sens dubte, *La última cima*, com va passar fa quatre anys amb l'estrena d'*El gran silencio* (Philip Gröning, 2005), farà reflexionar seriosament sobre el valor i el sentit de la vida , i potser l'espectador sortirà una mica més bo del cine.

Visión

Amb el títol original de *Vision - Aus dem Leben der Hildegard von Bingen*, la cineasta alemanya Margarethe von Trotta (Berlín, 1942) ha portat a la pantalla la vida d'una de les dones més influents als països germànics durant l'Alta Edat Mitjana.

Visión (2009) és un *biopic* de la beata Hildegarda von Bingen, una monja benedictina que al segle XII es va destacar com a mestra de novícies, abadessa, fundadora, autora de tractats de teologia, medicina, música, obres poètiques i de teatre amb contingut moralitzant, a més de deixar el testimoniatge escrit de les seves visions, experiències místiques d'especial unió amb Déu, que el seu confessor Volmar i la jove germana Ricarda l'hi van ajudar a redactar.

La beata Hildegarda va ser una dona de caràcter. Avançada a la seva època –fins i tot va abordar una incipient sexologia–, va tractar un gran sant aleshores molt influent, reformador del Cister i doctor de l'Església, sant Bernat de Claravall, i també papes, bisbes i l'emperador Frederic I Barba-roja. No tan coneguda com altres santes de fa segles, com Clara d'Assis, Teresa de Jesús o Caterina de Siena, va saber reformar la branca femenina del seu orde, i els seus superiors i germanes la van triar com a mestra de novícies en funció d'abadessa. A la pantalla, li dóna vida perfecta-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ment la bella actriu alemanya Barbara Sukowa (*Madame Butterfly*). Però vegem el que va escriure un crític, l'abans citat José María Aresté, sobre aquest excel·lent film biogràfic:

«Una altra dona de fort caràcter, la directora i guionista també alemanya Margarethe von Trotta (*La Calle de las Rosas*), encerta en primer lloc traslladant-nos de debò a l'Edat Mitjana, època d'ombres però també de llums. Hi ha un esforç de rigor històric, de no oferir visions –mai més ben dit– de fets i costums, esbiaixats per prejudicis contemporanis: la idea és l'objectivitat dels esdeveniments, i s'hi mostren les tremendes pràctiques penitencials –tan allunyades de la sensibilitat actual– i les misèries d'homes i dones de l'Església, però també l'alegria de la vida conventual, el desig d'agradar a Déu [...]. Von Trotta mostra les preferències de Hildegarda per treballar ascèticament l'ànima abans que castigar durament el cos, i ho fa amb traços delicats, sense caricatures que desqualifiquen sense més ni més els qui pensen diferent. D'altra banda, sorprèn la humanitat dels personatges, són creïbles perquè arrosseguen virtuts i defectes» («Una mujer de armas tomar», *www.decine21.com*).

Amb tot, certs sentiments d'afecte, admiració i gratitud d'algunes de les monges joves envers ella, i algunes de les seves reaccions, que segurament no retraten del tot la realitat històrica dels convents on va viure aquesta dona excepcional tal com apareixen a la pel·lícula, podran semblar una mica ambigus. La directora del film fa molt bé de no entrar en el difícil tema de reivindicar les notes de santedat que popularment es va atribuir a Hildegarda, ni tampoc en el difícil tema de les seves visions, i es queda en el treball, molt ben fet, de dibuixar la seva personalitat humana i el seu paper de dona avançada al seu temps.

A la pel·lícula s'hi reflecteix la preocupació feminista de Margarethe von Trotta –dona del gran capdavanter del Jove Cine Alemany dels anys seixanta, Volker Schlöndorff–, ja pel sol fet d'haver recuperat per al cine històric un personatge tan valuós per les seves qualitats. I en recull no pocs detalls: el fort caràcter, unit a una gran sensibilitat per al tracte i per a la cultura; la capacitat per reivindicar l'autonomia de les monges respecte a certes estructures eclesiàstiques, com la d'una abadia mixta d'homes i dones, amb els inconvenients d'una certa convivència, en què les dones eren governades per homes. Això la portarà a deixar aquest gènere de vi-

FITXA TECNICOARTÍSTICA: VISIÓN

Títol original: Vision - Aus dem Leben der Hildegard von Bingen. Producció: ARD Dageto Film/Celluloid Dreams/Concorde Filmed Entertainment (Alemanya-França, 2009). Productors: Markus Zimmer i Christian Baute. Directora: Margarethe von Trotta. Guió: Margarethe von Trotta. Fotografia: Axel Block. Música: Christian Heyne i Hildegard von Bingen. Decorats: Volker Schäfer i Margarethe von Trotta. Vestuari: Ursula Welter. Muntatge: Corina Dietz. Intèrprets: Barbara Sukowa (Beata Hildegarda), Heino Ferch (Mönch Volmar), Hannah Herzprung (Ricarda), Gerald Alexander Held (Abt Kuno), Lena Stolze (Jutta), Sunnyi Melles (Mare de Ricarda), Paula Kalenberg (Klara), Nicole Unger (Ursula), Tristan Seith (Monk), Vera Lippisch (Gunhild). Color - 110 minuts.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

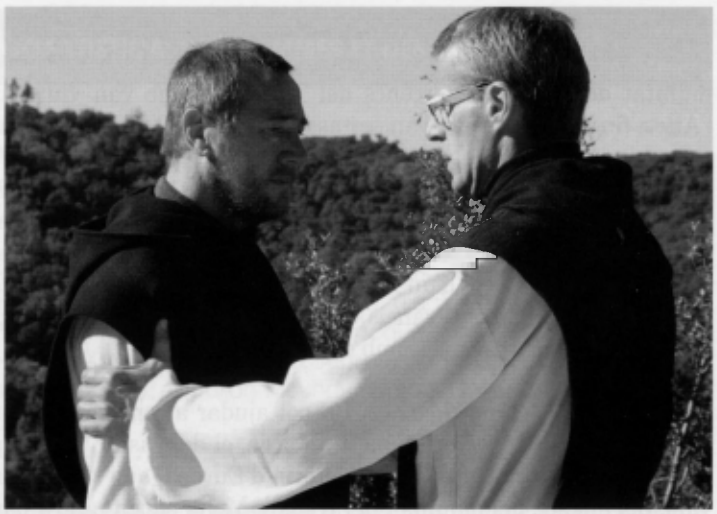

da i a adquirir terrenys i posar a prova la seva capacitat per construir-hi edificis i organitzar-hi la vida. I això li ofereix l'avinentesa d'exercitar les seves habilitats artístiques, especialment per a la música, de manera que la pel·lícula inclou abundants mostres de la seva producció musical, molt ben interpretades, fins i tot subratlla el caràcter humà i festiu que Hildegarda vol donar a la vida de les religioses, fent-les representar alguna obra de teatre. En general, queden més ben retratats els personatges femenins, també els que no estan relacionats amb la vida religiosa, que no pas els masculins, que en algun cas semblen caricaturescos i tot.

D'altra banda, la pel·lícula posa en relleu la formació científica de Hildegarda i la seva disposició a tractar els savis de l'època, i la seva constància en la preparació de llibres sobre diverses matèries. Obert el seu procés de canonització per Gregori IX, el 1227; i reobert per Innocenci IV, el 1244, sense que arribessin a cloure's, el seu nom apareix inscrit en el Martirologi romà i es va incloure en algunes lletanies. Joan Pau II es va referir a ella com a profetessa i santa, en ocasió del 800è aniversari de la seva mort; i Benet XVI li va dedicar les audiències generals de l'1 i el 8 de setembre de 2010: era la primera dona presentada en aquestes catequesis, i el Papa va puntualitzar el valor teològic dels seus escrits i ensenyaments. Hi ha fins i tot propostes per nomenar-la Doctora de l'Església.

Deixant de banda la tendència a un cert preciosisme, en aquesta pel·lícula el paisatge resulta molt agradable, amb colors atraients, com també les reconstruccions arquitectòniques, la decoració i l'ambientació dels llocs on conviuen els personatges, sobretot les religioses, fins al punt que es destaquen més els aspectes estètics de la seva pietat que no pas una profunda espiritualitat. Amb seqüències de gran bellesa, *Visión* situa l'espectador en un clima d'dat mitjana germànica, i en concret dóna molta importància a la música, la delicada melodia que va conrear la polifacètica Hildegarda von Bingen, que ara podem escoltar i hem vist evocada pel cine.

Des hommes et des dieux

Titulada a Espanya *De dioses y hombres*, aquesta obra mestra del Setè Art ha estat un gran esdeveniment més enllà dels Pirineus: quan va arribar a les nostres cartelleres, ja l'havien vista tres milions de francesos. Presentada al Festival de Cannes del 2010, va obtenir el Gran Premi del Jurat. I ara acaba de rebre el «Cèsar» a la millor pel·lícula de l'any.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

L'actor i director gal Xavier Beauvois (Bruay-en-Artois, 1967) ha realitzat un film proper al cine transcendent i auster del gran Carl Theodor Dreyer. Aquí narra els últims dies d'una comunitat de monjos cistercencs del Tibhirine, que van viure sacrificadament al monestir de l'Atles, fins que set d'ells van ser assassinats per terroristes islàmics, a l'Algèria del 1996.

El realitzador francès ha optat per la sobrietat, els llargs silencis i la contenció emotiva. I aconsegueix seqüències tan antològiques com l'últim sopar –quan sospiten que aviat moriran–, que evoca, sense esmentar-lo, el Sant Sopar de Crist i els apòstols, on escolten emocionats *El llac dels cignes*; o la del vol d'un helicòpter, que fa pensar en *La cavalcada de les Valquíries* de la famosa *Apocalypse Now* (Francis Coppola, 1979), mentre el pilot plana sobre l'espai aeri del convent i els monjos responen amb cants gregorians.

Des hommes et des dieux (2010) pot ajudar a conèixer el sentit de la vida religiosa i una de les seves formes característiques: un orde, el del Cister, fundat per sant Bernat, I que està tan unit a les arrels culturals de la història d'Europa, que s'ha distingit pel rigor del seu gènere de vida, del silenci, del dejunis i del treball. Molts saben que, a part de l'essencial, hi ha notables diferències en els detalls de la vida en els distints ordes i congregacions. Això palesa la multiformitat o el pluralisme de les institucions eclesiàstiques; cadascuna d'elles creu haver respost a un carisma rebut del cel a través de la seva integració a l'Església, la qual ha aprovat el seu gènere de vida. I la pluralitat d'actituds s'ha de veure no sols en el gènere de vida d'aquestes institucions, sinó que cal respectar la llibertat personal en les coses en què els membres no estan limitats per les regles de la seva societat sobre la manera de portar la vida en comú; és a dir, que poden tenir una resposta personal en tot allò que no formi part del respecte únic als manaments de la llei de Déu o al que és essencial en aquelles regles.

En el cas d'aquests monjos apareixen diverses actituds, que responen al que cadascun entén com la millor manera de servir Déu amb la pròpia vida: uns pensen que han de fer tots els possibles per salvar la vida i amagar-se –com finalment fa el germà Amédée, que explicarà la història– i després continuar treballant; d'altres volen imitar la fortalesa i la generositat dels màrtirs –i potser recorden allò de «la sang dels màrtirs és la llavor dels cristians» i pensen en aquelles terres àrides com les primeres beneficiàries d'això– i que el testimoniatge donat amb la vida serà més eficaç que la seva paraula; d'altres preferirien buscar la manera, amb el diàleg, d'arribar a un acord, de pactar. Totes poden ser sortides legítimes. La veritat, però, és que no som els altres qui hem de jutjar, sinó Déu, que veu la consciència de tothom, i encara més tractant-se d'un cas real. I el mateix es podria dir si el grup fos el claustre de professors d'un seminari o una altra comunitat religiosa.

Per això, un col·lega valoraria així la pel·lícula: «Cada monjo és una persona: tot un món, únic, distint en la seva vocació. Amb dubtes, temors, febleses, vacil·lacions i distintes formes de pensar. A vegades són molt humans, altres vegades colpidorament sobrenaturals, tan bojos que es van fer monjos, abans metges o lampistes, però seduïts per la gràcia» (Gustavo de Prado, «De dioses y hombres», *Televídeo familiar*, núm. 116, febrer del 2011).

D'altra banda, el crític Jordi Costa va escriure: «L'estrena de *De dioses y hombres* porta a reflexionar sobre la supervivència d'un gènere que es considerava mort: el cinema religiós. Hi ha

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

FITXA TECNICOARTÍSTICA: DES HOMMES ET DES DIEUX

Títol original: Des hommes et des dieux. Producció: Why Not Productions/Armada Films, amb la col·laboració de France 3 Cinéma (França, 2010). Productors: Pascal Caucheteux i Etienne Comar. Director: Xavier Beauvois. Guió: Etienne Comar i Xavier Beauvois. Fotografia: Caroline Champetier. So: Jean-Jacques Ferran i Éric Bonnard. Decorats: Michel Barthelemy. Vestuari: Marielle Robaut. Muntatge: Marie-Julie Maille. Intèrprets: Lambert Wilson (Christian), Michael Lonsdale (Luc), Christophe (Olivier Rabourdin), Philippe Laudenbach (Célestin), Jacques Herlin (Amédée), Loïc Pichon (Jean-Pierre), Xavier Maly (Michel), Jean-Marie Frin (Paul), Abdelhafid Metalsi (Nuredín), Sabrina Ouazani (Rabbia), Abdallah Moundy (Omar), Olivier Perrior (Bruno). Color - 120 minuts.

qui, davant *De dioses y hombres*, es veu obligat a plantejar-se si estem davant d'una pel·lícula religiosa o no. No sé si Beauvois és o no creient, però el cert és que la seva pel·lícula és el més semblant a la idea platònica d'un bon cinema religiós que un pot trobar en el molt descregut àmbit del cinema contemporani». I conclou citant així mateix Roberto Rossellini: «No sóc un cineasta religiós, m'agrada filmar la gent que creu». I afegeix: «I això és *De dioses y hombres*: un acte de fe (cinematogràfica) en la mirada que ha escollit un cineasta (que potser no creu) i que és la mirada de la forma més aclaparadora, íntegra, heroica... de l'home que creu» («Homes que creuen», *Avui*, 15 de gener de 2011, pàg. 38).

En efecte, el mateix director va manifestar en una entrevista la seva postura de fons: «Crec en tot i, alhora, en res. El que tinc clar és que crec en aquests monjos. De tota manera, no és una pel·lícula sobre la fe, sinó sobre el diàleg i la tolerància. Ni tampoc és un film catòlic, com he sentit dir. Els germans no són missioners i no fan proselitisme de res. I jo tampoc. Jo també defenso l'ascetisme en aquests temps d'obsessió pels diners i l'èxit. Em reconec en aquests monjos, que prefereixen el verb "ser" al verb "fer". La seva vida consisteix en la reflexió i no en el consum, cosa que avui dia resulta bastant exòtica» (Álex Vicente, «Entrevista a Xavier Beauvois», *Fotogramas*, núm. 2007, gener del 2011).

Des hommes et des dieux rep el títol del Salm 82:6-7: «Jo declaro: "Sou déus, sou tots fills de l'Altíssim. Tanmateix, morireu com tots els homes"».

Segons la teologia catòlica, malgrat la diferència infinita entre Déu i l'home, Déu fa participar l'home de la seva vida divina, de manera que se sent Déu que diu als homes: «Sou déus!», com recorda Crist, adreçant-se als qui l'escolten. Es pot deduir, doncs, que també és legítim dir als homes que són «fills de Déu», perquè els crida a participar d'una manera viva de la seva naturalesa divina, els crida a la seva intimitat. En dir «morireu com tots els homes», es pot entendre que ha volgut indicar que moriran amb fortalesa, exemplarment.

El testimoniatge de fidelitat a la fe que donen aquests religiosos podia haver estat també el de cristians normals i corrents, dedicats a buscar Déu en l'exercici de les seves funcions en la

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

família, en el treball i en la vida pública. A la pel·lícula s'ha elegit un grup de religiosos, de monjos, i això pot tenir un sentit; els qui han triat la vida religiosa han mort voluntàriament al món, i així amb la seva vida mostren als altres que la mort és una dimensió de la vida i que tots s'hi han de preparar. A la pel·lícula, se'ns fa veure que els protagonistes, sense deixar de ser humans i tenir els seus sentiments i ocupar-se dels altres, estan sempre disposats a fer aquest pas cap a Déu, quan els cridi, amb la donació que han formulat en la professió religiosa. I ells sabien, en les circumstàncies difícils que els havia tocat viure, que el testimoniatge personal i comunitari podia culminar amb la mena de mort que els va arribar.

Amb tot, en *De dioses y hombres* es pot apreciar que també van oferir la seva vida terrenal, diària, als altres, convivint fraternalment amb els habitants del lloc, de professions de fe distintes –a la pel·lícula, majoritàriament musulmans, però també jueus–, provocant els mateixos sentiments en tots: els qui rebien atencions mèdiques d'un dels monjos, els qui compartien la seva pobresa, els qui podien prestar-los serveis. Demostren amb la pràctica quotidiana que és possible conviure amb tothom, que tothom pot arribar a ser conscient que també els altres són fills de Déu i, per tant, tots germans. Els causants de la seva mort no són els qui practiquen una religió distinta a prop del monestir, sinó el Grup Islamista Armat (GIA), que amb finalitats polítiques, que aquí no escau concretar, volen també obtenir una compensació amb les seves vides. Això és el que els fa màrtirs, i altres circumstàncies, encara que amb discreció no apareixen a la pel·lícula, com ara la negativa d'algunes autoritats locals, perquè amb l'intercanvi d'altres presos el Govern algerià hauria pogut evitar la seva immolació, almenys en aquella ocasió.

Agrada conèixer els sentiments dels monjos quan s'acosta la seva fi: no confonen el poble ni l'Islam amb els causants de la seva mort. Parlen amb paraules bellíssimes del poble i de la fe islàmica com del cos i de l'ànima. Els qui els van matar no representaven l'Islam. Són fets que alimenten en l'espectador l'esperança de la convivència entre cristians, musulmans i jueus; als escenaris de la pel·lícula, però també en altres llocs de l'Orient Mitjà o d'Europa, és possible i podria ser un objectiu a assolir.

Un biopic exemplar: There Be Dragons

L'última pel·lícula que comentem és una coproducció hispanonord-americana, *There Be Dragons* (2011). N'és coproductor, guionista i realitzador el britànic Roland Joffé. I encara que *Encontrarás dragones* se situa en uns moments tan polèmics conm la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), no deixa cap incomoditat en l'espectador sense prejudicis. Joffé ha vist aquest conflicte amb ulls bastant imparcials, i també amb gran encert el compromís espiritual i moral reflectit a la trama; tracta d'un aspecte –la persecució religiosa– que va ser una de les característiques en la vida d'un dels dos bàndols, manifestat a la meitat d'Espanya, però no al País Basc. Se centra en la figura de Josepmaria Escrivá de Balaguer, ara sant canonitzat, si bé no es proposa fer un diagnòstic del complex problema polític o social d'aquell conflictiu període.

Nascut en una família d'origen jueu, Roland Joffé (Londres, 1945) és autor d'una premiada trilogia: *Los gritos del silencio* (1984), *La Misión* (1986) i *La ciudad de la alegría* (1992). Cal esmentar també títols tan acreditats com *Creadores de sombras* (1989), *La letra escarlata* (1995) i *Vatel* (2000). Ara, després de fer cintes menors i sèries per a la televisió, ha tornat a la pantalla

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

gran amb una obra ambiciosa, ja que toca temes tan transcendents com la llibertat, l'idealisme polític, la persecució religiosa, l'amor, l'amistat, l'odi, la traïció, els errors, la culpabilitat, el perdó, la reconciliació, el dolor, la pau; en definitiva, la recerca del sentit de la vida. I el component humà d'un sant, que es va modelant al llarg de la vida per esdevenir un fonament sòlid dels valors espirituals; i, en aquest cas, cal fixar-se particularment en les virtuts humanes de la fortalesa, la fidelitat o la lleialtat i la sinceritat. Així es mostra el Josepmaria del film i les persones del seu entorn.

Vet aquí la sinopsi argumental: un jove periodista, Robert, que va tenir una mala relació amb el seu autoritari pare, Manolo Torres –que durant la guerra civil va ser espia dels nacionals a les files republicanes i es va enamorar d'una noia hongaresa de les Brigades Internacionals, amant del líder anarquista Oriol–, investiga sobre el passat d'un amic del seu pare, amb la intenció d'escriure un llibre sobre ell. Aquest és Josepmaria, que havia coincidit amb Manolo al seminari i el 1928 fundaria l'Opus Dei. A través de la seva incansable recerca, Robert dilucidarà l'actitud compromesa de tots dos –que estan en situacions espirituals oposades i són molt diferents pel que fa als valors humans en què s'han format–, descobrirà els seus orígens i també es trobarà a si mateix.

El primer guió de la pel·lícula, original de la nord-americana Barbara Nicolosi, s'havia ofert abans a Alejandro González Iñárritu (*Biutiful*) i al cineasta britànic Hugh Hudson (*Carros de fuego*). Però en caure en mans de Roland Joffé, no sols va acceptar el projecte, sinó que va reescriure totalment el guió i es va fer coproductor. Vegem, doncs, quina és la seva actitud com a autor, aclarint alhora l'enigmàtic títol de la pel·lícula:

«Els mapes medievals qualificaven els territoris desconeguts amb les paraules *Hic sunt dracones*, "aquí hi ha dracs". Quan vaig començar a investigar sobre el tema i a escriure el guió, com que no sabia ben bé el que m'esperava ni com acabaria, "hi trobaràs dracs" em va semblar un títol adient. Era com si sortís del meu mapa i m'endinsés en un territori inexplorat en tocar temes com què és la santedat, assumptes de religió i de política del segle XX, el passat d'un altre país. M'havia colpit l'afirmació de Josepmaria: "A Déu el trobem en la vida quotidiana". I aquesta vida quotidiana, en aquell moment, era la Guerra Civil Espanyola. Em vaig preguntar: com és possible trobar la dimensió divina en la guerra. Però la mateixa pregunta es pot fer sobre els

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

desafiaments fonamentals de la vida i sobre la manera d'afrontar-los: com responem a l'odi i al rebuig, o al desig de venjança i justícia. Tots aquests dilemes augmenten en temps de guerra. Aquest dilemes són, en cert sentit, els "dracs" de la pel·lícula, moments d'inflexió a la vida en què afrontem opcions decisives. Opcions que afectaran el nostre futur».

Així mateix, Joffé –que es manifesta agnòstic, de jove va ser trotskista i s'ha divorciat tres vegades– ha fet notar que el cristianisme predica l'amor i que els ensenyaments de sant Josepmaria fomenten una relació amb Déu a través de coses molt senzilles: cuinar, dedicar temps a la família o, fins i tot, tenir una discussió. «És una pel·lícula sobre el que significa ser sant avui dia. La reconciliació importa. La vida és una oportunitat per estimar. És una elecció, i un s'hi fa lliure. L'odi no et fa més lliure. Quan estimes de debò, sents com una ràfega de llibertat; penses: Déu meu, he triat això i és preciós», va concloure. En aquest sentit, vegeu les declaracions del mateix Roland Joffé al productor Ignacio Gómez-Sancha, al llibre *100 preguntas sobre «Encontrarás Dragones»*, Madrid, Palabra, 2011.

El guionista i director sap molt bé la importància que en un personatge té el temperament, amb el component natural psicosomàtic, el qual, afegit a les distintes experiències que deixen empremta en la persona i en l'adquisició i el conreu de qualitats, van configurant el caràcter. Combinant diversos episodis de la infantesa i l'adolescència de Josepmaria, retrata les reaccions que, evolucionant i purificant-se, seran presents en la seva fisonomia d'adult i faran d'ell un home amb capacitat d'agrair els exemples d'homes i dones de tots els nivells i que ajuden a fer d'ell una persona intel·ligent i amb capacitat d'estimar, plena d'afecte i delicadesa en la fermesa, capaç de conduir homes i dones, per modelar sants i santes, amb fortalesa i prudència, per tirar endavant el projecte que Déu li feia descobrir i li encarregava dur a terme.

Cal subratllar l'extremada sensibilitat de Roland Joffé per expressar allò que en la vida del sant s'intueix com a sobrenatural, mogut o inspirat per Déu; ho expressa amb traça, de manera que l'espectador pugui discernir si és una visió, un somni o una imaginació, sense que el director ho jutgi, però apareix sempre molt coherent amb la vida del personatge i amb la pel·lícula.

Per exemple, quan capta la decisió de Josepmaria nen, que sent la crida de Déu, empès per la circumstància de veure a la neu les empremtes del peu descalç d'un frare i comprendre que allò tan sols es pot fer per amor a Déu. O també quan, al seu interior, el fundador de l'Opus Dei veu d'alguna manera el que després s'ha anomenat santificació del treball o de la vida quotidiana. S'imagina Crist treballant al seu taller, i diversos homes i dones enfeinats en les seves tasques, pendents d'Ell, i ell s'adona, i s'afanya a prendre'n nota en un paper, que afecta tot i tothom. És el que més endavant veuria il·lustrat amb una vivència en què estava segur d'haver rebut llums per entendre un passatge de l'Evangeli (Jo 12:32): «i jo, quan seré enlairat de terra, atrauré cap a mi totes les coses», també es tradueix ara per «tothom».

De tant en tant, sense que es pugui conèixer exactament la intenció del cineasta, l'espectador es pot sentir mogut a trobar un sentit en algun detall que sembla anunciar importants fets futurs. Més d'un espectador ha relacionat una dona jove, que ha sofert molt i que amb gestos i paraules grates al·ludeix a «les muntanyes», amb uns moments d'inquietud de Josepmaria quan inicia el pas dels Pirineus a la recerca de llibertat, en què mira tendrament una imatge de la

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Mare de Déu, amb una fisonomia agradable i molt semblant a la dona esmentada, que és a terra, i gràcies a això i a la troballa d'una rosa de fusta creu haver rebut una mostra sensible de l'aprovació del Cel als seus plans encaminats a salvar la seva vida i la dels qui l'acompanyen.

D'altra banda, a la pel·lícula hi apareixen algunes característiques de la manera d'actuar de sant Josepmaria Escrivá, i que des del principi va transmetre als qui el seguien: el bon humor en el tracte amb tothom i un esperit de família en la convivència amb ells. Un principi pel qual s'ha regit l'actuació dels primers seguidors ha estat la llibertat personal per formar-se les opinions pròpies i per viure-les en el camp professional, social, polític, i també en els temes doctrinals que no siguin ensenyament oficial de l'Església. A la pel·lícula, els estudiants que segueixen sant Josepmaria expressen distintes interpretacions sobre les causes i els problemes que es manifesten a l'Espanya d'aleshores, i ell dóna la seva opinió encaminada a mostrar comprensió envers els qui tenen actituds violentes contra l'Església, i en les seves explicacions hi apareixen els criteris que ha seguit sempre: que l'Església no s'ha d'aliar amb cap partit polític i ha d'evitar que pugui fer l'efecte que està amb un dels dos bàndols –el de la dreta–, on hi ha, entre d'altres, els conservadors i els rics.

Rodada en anglès i en escenaris naturals d'Argentina i Espanya, la pel·lícula està perfectament ambientada en tres èpoques: principi del segle XX, el període bèl·lic i la dècada dels vuitanta. Comença amb la mort a Roma de Josepmaria Escrivá (26 de juny de 1975) i, amb diversos *flashbacks*, narra una història apassionant. Un relat inspirat en fets reals, però una mica novel·lat i amb idil·lis i tot.

Com dèiem més amunt, el cineasta britànic ha abordat el conflicte bèl·lic espanyol amb precisió. Per això val la pena reproduir les aclaridores declaracions de Roland Joffé:

«També era complicat afrontar la Guerra Civil Espanyola. Hauria estat fàcil prendre partit, però d'aquesta manera hauria traït l'eix central de l'actitud amb què volia explicar la història.

FITXA TECNICOARTÍSTICA: THERE BE DRAGONS

Títol original: There Be Dragons. Producció: Mount Santa Fe, amb la col·laboració d'Antena 3 TV (Espanya-EUA-Argentina, 2011). Productors: Roland Joffé, Ignacio Gómez-Sancha, Ignacio Núñez i Guy J. Louthan. Director: Roland Joffé. Guió: Roland Joffé. Fotografia: Gabriel Beristain. Música: Stephen Warbeck. Disseny de producció: Eugenio Zanetti. Decorats: Sonia Aranzabal i Marcelo Salvioli. Vestuari: Ivonne Blake. Muntatge: Richard Nord. Intèrprets: Charlie Cox (Josepmaria Escrivá), Wes Bentley (Manolo Torres), Douglas Scott (Robert), Olga Kurylenko (Ildiko), Rodrigo Santoro (Oriol), Ana Torrent (Doña Dolores), Jordi Mollà (Don José), Geraldine Chaplin (Abileyza), Pablo Lapadula (Isidoro), Unax Ugalde (Pedro), Dolores Reynals (Carmen), Golshifteh Farahani (Leila), Alfonso Bassave (Jiménez), Alejandro Casaseca (Jaime), Rusty Lemorande (P. Lázaro), Yaiza Guimaré (Pilar), Jan Cornet (Ortiz), Pedro Merlo (Álvaro), Derek Jacobi (Honorio), Carlos Leal (Jorge). Color - 117 minuts.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

La història, com tothom sap, és partidista, escrita pels vencedors i reescrita pels vençuts. Molts es creuran el rumor o la llegenda que els semblarà més agradable, i estic segur que haurem d'afrontar certes opinions sobre el que és o era l'Opus Dei, sobre qui era Josepmaria i sobre el que va ser realment la Guerra Civil Espanyola. Vaig voler mostrar el que va passar a Espanya durant la guerra civil sense esperit partidista. Per a la societat espanyola era molt fàcil fracturarse i, segons la mentalitat de l'època, era molt fàcil abraçar opinions totalment oposades i radicals sobre la justícia social, el paper de l'Església, etc. Al final, tal com és propi de la naturalesa de les tensions socials, les posicions extremes van començar a marginar les altres. A la Guerra Civil Espanyola, els dos bàndols tenien els seus ideals i el seu propi sentit dels valors. Com els moviments polítics de la resta d'Europa, les persones dels dos costats de la demarcació política van començar a demonitzar l'altre camp. El que va passar a Espanya va ser una ferida que va esquinçar de debò famílies de la manera més dolorosa i atroç. Un germà va prendre una opció diferent de la de l'altre germà, però això significa que ja no eren germans? Si això significa que ja no eren germans, si volem matar els nostres germans a causa d'allò en què creiem, aleshores, no ens hauríem de preguntar pel valor de les nostres opcions?».

Sense caure, doncs, en el fàcil maniqueisme ni en la parcialitat habitual en aquests temes, *Encontrarás dragones* és una pel·lícula que farà reflexionar seriosament l'espectador i, per la seva profunditat i dinamisme –les seqüències bèl·liques són impressionants i demanen una gran capacitat tècnica–, suscitarà també l'interès del gran públic. És més, la pel·lícula posseeix un inici francament reeixit, alhora que ens introdueix en el drama que veurem després. A més, les escenes íntimes són molt encertades, sobretot els passatges de Barbastro i Madrid. Es nota que darrere la càmera hi ha un mestre: Roland Joffé. El director ha fet una obra magistral, de l'altura artística de *The Killing Fields* i *The Mission*. Qui sap si podria tornar a optar als Oscar de Hollywood.

Una part d'aquest mèrit cal atribuir-la al sofert quadre interpretatiu. Sens dubte, protagonistes i actors secundaris fan un treball esplèndid. Des de Charlie Cox, com a Josepmaria Escrivá, i Wes Bentley, com el seu amic Manolo Torres, fins a Douglas Scott, com a Robert; Rodrigo Santoro, com al milicià Oriol, o l'antiga «noia Bond» Olga Kurylenko, com l'hongaresa Ildiko; passant per Geraldine Chaplin, Ana Torrent, Jordi Mollà i Unax Ugalde, per no citar-ne més, tots ells encarnen amb credibilitat els respectius personatges. El disseny de producció de l'«oscaritzat» Eugenio Zanetti, la direcció de fotografia de Gabriel Beristain, el vestuari de la també «oscaritzada» Ivonne Blake i la música d'Stephen Warbeck (Oscar de l'Acadèmia per *Shakespeare in Love*) són excel·lents.

El guionista i director insisteix amb molt de respecte i encert intel·lectual, sense mentalitat de prèdica, per mitjà de metàfores intel·ligents i situacions dramàtiques, en la idea principal que presenta la pel·lícula: el perdó. Sobretot en la societat contemporània, que difícilment perdona i oblida. Un tema que ja era present, a tall de constant creadora, en l'esmentada trilogia de Roland Joffé. Se'n faria ressò el fiscal i crític de cine Eduardo Torres-Dulce: «N'hi ha prou amb una mirada als temes i als personatges de *Los gritos del silencio* i de *La Misión* per comprovar que el tema no li és estrany. Joffé rebutja les convencions del *biopic* tradicional. Més que la vida i les circumstàncies d'Escrivá de Balaguer, li interessa l'home, l'ésser humà que busca una vocació, una missió i s'enfronta a la crua realitat d'un temps incendiat d'odis i passions, els anys

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

de la República i de la guerra civil espanyoles. I, alhora, se centra en la seva maduració espiritual, en què ha de travessar deserts de dubtes, de consciència, de lluites contra dracs interns i externs» («Joffé y los dragones», *Expansión*, 26 de març de 2011, pàg. 16).

I, sense que el cineasta anglès vulgui portar l'espectador a prendre partit amb cap dels dos bàndols de la Guerra Civil Espanyola, la seva voluntat d'expressió és coherent amb l'actitud de sant Josepmaria, al llarg de la seva vida, de respectar la llibertat política de tothom, de no fer judici en les matèries opinables de la política, i de no parlar de la guerra i dels factors que la van provocar. A més, no ignorava que les causes de la contesa fratricida van ser molt complexes i que no es tractava de dos bàndols ben definits, sinó que van resultar així per les circumstàncies i que en cadascun dels sectors hi va haver gent idealista i honrada i altres persones que no mereixien elogis. Ell sabia bé que, dels nois que anaven amb ell, el pare de Pedro havia tingut una actuació destacada en la República com a home d'esquerres, i de gran honradesa, i que la seva vida va córrer perill i, a conseqüència d'això, la del seu fill, que va ser víctima de represàlies i de sospites.

Es tracta, en definitiva, d'un *biopic* exemplar, allunyat de les biografies de sants a què temps enrere ens tenien acostumats el cine espanyol i també les pel·lícules nord-americanes. Ha hagut de ser un veterà cineasta britànic, d'origen jueu i francès, qui ens acostés amb màxim rigor a un tema tan polèmic com la Guerra Civil Espanyola i la persecució religiosa que hi va tenir lloc.

Es mostra aquí un exemple del fet que en els sants s'intensifica la transformació que experimenten a partir del baptisme. En molts, aquest procés s'accelera quan hi ha alguna conversió o es rep una profunda impressió a causa d'algun fet esdevingut, la qual cosa és un reflex de l'acció de Déu sobre aquesta ànima, respectant la seva llibertat i fent-la conscient de la seva crida a la santedat i de l'afany d'emprar els mitjans per correspondre a això. La pel·lícula ha captat alguns dels moments decisius de la vida de Josepmaria Escrivá de Balaguer, com ara la impressió que li van produir aquelles empremtes del pas d'un frare descalç sobre la neu. I, com una dolça ferida a l'ànima, la va recordant en altres moments de la vida, amb nous fets que confirmen la convicció que ha sorgit en ell. Cap al final de la pel·lícula, la càmera enfoca un altre cop unes empremtes sobre la neu i sembla evocar aquella escena que no ha deixat de tenir una presència en la proximitat de la mort, de les seves tres germanes i en la guerra –també en els personatges de ficció, com Manolo i Oriol–, la qual ha pogut ser un altre d'aquests despertadors. I el guionista –el mateix Joffé– ho ha sabut copsar. L'experiència de la història ensenya que per introduir aquests canvis en les persones, i concretament en les que es mouen en l'àmbit cristià, Déu se serveix d'homes de Déu, en especial d'aquells a qui ha cridat per confirmar els altres. En *Encontrarás dragones* s'hi intueix una mica de tot això, com en els joves estudiants que van acompanyar Josepmaria a l'inici de l'Opus Dei i en el pas dels Pirineus. Ara falta que el públic espanyol i mundial ho apreciï i respongui davant la seva proposta.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei